Impact Factor - 8.575 ISSN - 2278-9308

B.Aadhar

Peer-Reviewed & Referred Indexed

Multidisciplinary International Research Journal

November-2022

ISSUE No- (CCCLXXV) 375- A

SOCIAL PROBLEMS IN INDIA

Prof. Virag.S.Gawande
Chief Editor
Director
Aadhar Social Research &, Development Training Institute, Amravati.

Dr. Baliram Pawar
Editor
Head, Department of Sociology
Mahatma Phule College Kingaon , Latur Maharashtra

Dr.Manashi Gogoi Borgohain
Editor
Head, Department of Education
Nandalal Borgohain City College , Dibrugarh , Assam

Aadhar International Publication
For Details Visit To : www.aadharsocial.com
© All rights reserved with the authors & publisher

INDEX-A

No.	Title of the Paper	Authors' Name	Page No.
1	Domestic Violence	**Shri. D. M. Shinde**	1
2	Problems Faced By Rural Girls Students	**Dr.Rajani D.Shionkar**	4
3	Problems Of Children At Home, At School, And In The Public Places	**Nizara Devi Adhikary**	6
4	Girl Child Education among Muslims in Hojai Town, Assam	**Binty Saha**	9
5	Problem Faced By Women Workers in India	**Dr.G.Tamizhselvi**	13
6	Poverty-The Basic Problem In India	**Mr. Banate Prakash Kerba**	25
7	Problem of Drinking Water	**Dr. Vitthal Govind Chavan**	27
8	Slums Of Hope And Life Of Despsair: A Study Among Women In The Slums Of Trivandrum	**Jinsha N. Ashraf**	30
9	Impact of Parental Encouragement on Mental Health and Depression of Adolescents Among the Secondary School of Bongaigaon District in Assam	**Makelina Begum**	34
10	Health Problems In Tribal Areas	**Mr.Avinash Manohar Sidam**	39
11	Perspectives on Environmental Protection: Participation of Community and NGO in Mangaluru Taluka	**Dr Laveena Reshma D'Sa**	42
12	कौटुंबिक किंवा कुटुंबांतर्गत हिंसा	प्रा.डॉ.दत्तात्रय प्रभुराव मुंढे	49
13	भारतातील वृध्द लोकांच्या समस्या	कु.प्रतिमा माधवराव सुर्यवंशी	53
14	उच्चतर माध्यमिक स्तर के विद्यार्थियों की शैक्षिक उपलब्धि अभिप्रेरणा का तुलनात्मक अध्ययन	श्रीमती अरूणा दुबे , डॉ. सुनील कुमार जैन	61
15	ग्रामीण क्षेत्र में स्त्री शिक्षा की समस्या एवं समाधान	डॉ. अंजू सिंह पटेल	64
16	भारतातिल सामाजिक समस्या(वृध्दांच्या समस्या)	प्रा. लता बी जांभुळकर	68
17	वर्तमान समय मे सत्याग्रह एक चुनौतियाँ	निधि सिन्हा	70
18	देशांतर्गत बाजारपेठेत सामाजिक व आर्थिक सुधारणा करण्याबाबत राज्याची भूमिका	डॉ प्रवीण मानसिंग कांबळे	72
19	ग्रामीण भागातील मुलींच्या उच्च शिक्षणाच्या समस्यांचा अभ्यास	प्रा. आर.आर. मोटघरे	75

पाणी,वीज वितरण,आरोग्य ही क्षेत्रे देशाच्या विकासाच्या दृष्टीने अत्यंत महत्वाची आहेत पण [illegible] अखत्यारीतच आहेत आणि आर्थिक सुधारणांच्या बाबतीत राज्यांचा फारसा उत्साह असल्याचा [illegible] भविष्याचा विचार करून नव्याने निर्माण होणाऱ्या आव्हानांना आपण कसे सामोरे जातो,यावर [illegible] आहे.त्यातीलच एक उदाहरण पाहूया.जागतिक तापमान वाढ ही एक जटील समस्या आहे.या तापमान [illegible] फटका भारत देशाला बसणार आहे. उर्जा क्षेत्राची फेररचना करून हरित ऊर्जेकडे मार्ग आणि [illegible] शकतात.याबाबतीत आपण सुरुवात केली आहे.पण औद्योगिक व्यवस्था आणि धोरणांमध्ये खूप [illegible] लागणार आहेत व या सर्व बाबतीत यश मिळवायचे असेल तर जागतिक सहकार्याची नितांत गरज आहे.

विकासाचे मॉडेल:

एका गोष्टीबद्दल टीसुब्बाराव,मोन्टेकसिंग अहलुवालिया,राकेश मोहन यांच्यासह बहुतेक [illegible] आहे ती म्हणजे आपण पुनः संरक्षणवादी धोरणाकडे जाता कामा नये आणि विविध व्यापार करारांना [illegible] कामा नये. खुल्या आर्थिक धोरणाचे मुलभूत तत्व सर्व क्षेत्रापर्यंत पोहचले पाहिजे असे मी रंगराजन [illegible] आहे. रोजगाराला चालना देणाऱ्या निर्यातीभिमुख मॉडेलची गरज राकेश मोहन यांनी मांडली आहे [illegible] आणि रेड्डी यांच्यासह अनेकांनी कायदे आणि नियमांची अंमलबजावणी व्हावी यासाठी नियामक [illegible] संस्था बळकट करण्याकडे लक्ष वेधले आहे.खुल्या बाजारपेठांकडे सावधगिरीने पाहिले पाहिजे.

भारत वाढला पण फायदे असमान :

गेल्या तीस वर्षात भारताच्या सुमारे ७.३ टक्क्यांच्या विकास दरामुळे देश एक आघाडीची [illegible] शकला आणि अनेक जन गरिबीतून बाहेर येऊ शकले.परंतु या सुधारणांचे फायदे समाजाच्या सर्व [illegible] पद्धतीने पोहोचू शकले नाहीत. असे अनेक तज्ञ मत व्यक्त आकरतात. विशेपता गरिबांचे आरोग्य [illegible] याबाबतच्या गरजा भागविण्याची गरज खूप मोठ्या प्रमाणावर आहे.समाज अधिक सर्वसमावेशक [illegible] अधिक सुधारणा लागू करण्याची गरज असल्याचे बहुतेक विद्वान मान्य करतात.मोठ्या प्रमाणावर आर्थिक [illegible] आणणाऱ्या आणि कॉर्पोरेट सत्तांना बळ देणाऱ्या सुधारणांपेक्षा वेगळे मॉडेल चांगले ठरेल.

तंत्रज्ञान आणि नाविन्याची भूमिका:

माशेलकर, बाबा कल्याणी,हेमेंद्र कोठारी.रामदुराई,उदय कोटक यांनी विकासाच्या दृष्टीने [illegible] तंत्रज्ञान,नावीन्य ,संशोधन आणि विकास यांचे स्थान अधोरेखित केले आहे. जमीन आणि पाण्याचा [illegible] व्हावा आणि अधिक पायाभूत सुविधा यांच्याद्वारे कृषी क्षेत्रातील जोखमी कमी व्हाव्यात यासाठी [illegible] विभागानुसार पिकांच्या नियोजन संधर्भात तसेच छोट्या व अल्पभूधारक शेतकऱ्यांचे हित विचारात घे[illegible] केले पाहिजे.

सुधारणा व प्रगती:

आपण १९९१ मध्ये स्वीकारलेला मार्ग भारतीय अर्थव्यवस्थेसाठी योग्य होता,हे १९९२ [illegible] झाले.१९९२ -१९९३ मध्ये अर्थव्यवस्थेच्या वाढीचा सर्वसाधारण वेग ६.४% झाला पाच ट्रीलीयन अर्थ[illegible] ध्येय गाठण्यासाठी पुढील पाच वर्षात अर्थव्यवस्थेचा विकासाचा दर किमान ९% गाठला गेला पाहिजे. प्र[illegible] आर्थिक व सामाजिक प्रश्नांवरील उपाय असल्याने हे आपल्यापुढे आव्हान आहे..सुधारणा या आपल्या [illegible] भाग असल्या पाहिजेत.खुली बाजारपेठ व कमीत कमी निर्बंध हे तत्व सर्व विभागांपर्यंत पोहचले पाहिजे [illegible] अनुभव असा आहे कि,सुधारणांमुळे प्रगती होईलच असे नाही..म्हणून बचतीची भावना आणि वातावरण [illegible] निर्धारपूर्वक टिकविले पाहिजे.

समित्या स्थापन करण्याचे धोरण:

सुधारणांच्या या प्रक्रियेत "समिती धोरणाचा"अवलंब केला गेला.औद्योगिक व्यापार[illegible] गुंतवणूक,कर,वित्त,अर्थविषयक सुधारणांसाठी समित्यांची स्थापना केली गेली.तसेच आधीच्या समित्यांच्या [illegible] विचारात घेतले गेले.१९९१ नंतर स्थापन करण्यात आलेल्या काही महत्वाच्या समित्यांमध्ये राजा [illegible] सुधार समिती (१९९१) ,रंगराजन देयक संतुलन उच्चस्तरिय समिती(१९९३),बँकिंग विषयक [illegible] समिती(१९९१),विमाविषयक मल्होत्रा समिती(१९९३) यांचा समावेश होता. व्यापार विषयक सुधारणा[illegible] १९९१ आधी नेमलेल्या अबिद हुसेन समितीने केलेले काम महत्वाचा संधर्भबिंदू ठरले.या सर्व समित्यांनी [illegible] अनेकांना सहभागी करून घेतले आणि उदीष्ट्ये ठरवून दिले.तसेच त्यांना दिलेली उदीष्ट्ये साध्य करण्या[illegible] उपाययोजनांचा क्रम आणि वेळापत्रकही त्यांनी दिले होते.

आर्थिक सुधारणांनंतर देशाची अर्थव्यवस्था अधिक वेगाने मार्गक्रमण करू लागली. एकूण देशांतर्गत उत्पादनातील(जीडीपी) वाढ वार्षिक ७% नोंदविली गेली.सुमारे ३० कोटी लोकांना गरिबीच्या परिस्थितीतून [illegible] उचलले गेले. मात्र २०१० मध्ये या विकासास खीळ बसण्यास सुरुवात झाली.

निष्कर्ष-

[illegible]

अर्थव्यवस्थेला बळकटी आणण्यासाठी शिफारशी

१. [illegible]

२. [illegible]

३. [illegible]

संदर्भसूची-

१. देसाई [illegible] (२००१) [illegible] भारतीय अर्थव्यवस्था [illegible] हिमालय पब्लिकेशन्स हाऊस, मुंबई.
२. डॉ. [illegible] (जून २००२ [illegible]) भारतीय अर्थशास्त्र, श्री मंगेश प्रकाशन, नागपूर
३. [illegible] भारतीय अर्थव्यवस्था ([illegible] आवृत्ती २०१०) [illegible] प्रकाशन, पुणे.
४. [illegible] भारतीय अर्थशास्त्र [illegible] नागपूर
५. [illegible] (प्रथम आवृत्ती १९९१) आर्थिक [illegible] पब्लिकेशन, मुंबई.
६. डॉ. घाटगे एल.एन. आणि डॉ. वाघरे ए.के. (२०१०) भारतीय अर्थव्यवस्था, निराली प्रकाशन, शिवाजीनगर, पुणे.